

29. 1. 2007

ID: 45897

Sdružení fyzických osob za účelem společného podnikání

Účastníci sdružení mohou poskytnout pro potřeby sdružení i práva, zejména k tzv. nehmotným statkům.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 1376/2004, ze dne 29.11.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců a) J. P., a b) J. P. P., proti žalovaným 1) J. Ř., a 2) J. Ř., o zaplacení 211.928,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 15 C 18/2001, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 8. září 2004, č. j. 21 Co 219/2004-431, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobci se v konečném znění žaloby po žalovaných domáhali zaplacení 423.856,40 Kč s příslušenstvím. Uváděli, že s nimi uzavřeli smlouvu o sdružení za účelem společného podnikání - provozování rychločistírny oděvů v přízemních prostorách objektu „U.“ v P., který byl v jejich spoluvlastnictví. Přestože mezi účastníky bylo dojednáno, že sdružení bude za užívání prostor platit, k uzavření nájemní smlouvy nedošlo. Žalovaným muselo být zřejmé, že sdružení fyzických osob nemá právní subjektivitu a že veškerá práva a povinnosti mají v něm sdružené fyzické osoby. Žalovaní tak získali na úkor žalobců bezdůvodné obohacení, jehož výše se odvíjí od tržní ceny nájemného v daném místě a čase.

Okresní soud v Příbrami rozsudkem ze dne 4. března 2004, č. j. 15 C 18/2001-405, uznal žalované povinnými společně a nerozdílně zaplatit každému ze žalobců do 15 dnů od právní moci rozsudku 105.964,- Kč s 6 % úrokem ročně z částky 48.003,50 Kč od 1. 1. 2000 do zaplacení, s 6 % úrokem z částky 52.589,25 Kč od 1. 1. 2001 do zaplacení, s 6 % úrokem z částky 5.371,75 Kč od 8. 2. 2001 do zaplacení (výrok I.); co do částky 211.928,- Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu (výroky III. až V.). Rozhodl tak poté, kdy jeho předchozí (žalobu zamítající) rozsudek ze dne 21. června 2001, č. j. 15 C 18/2001-101. byl usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 31. ledna 2002, č. j. 21 Co 379/2001-117, zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

K odvolání žalovaných Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 8. září 2004, č. j. 21 Co 219/2004-431, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku ve věci samé změnil tak, že žalobu i v tomto rozsahu zamítl, a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Stejně jako soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 10. 7. 1997 smlouvu o sdružení fyzických osob za účelem společného podnikání (provozování rychločistírny oděvů) v prostorách objektu „U.“ v P., který vlastnili rovným dílem žalobci. Sdružení v těchto nebytových prostorách o výměře 147 m² podnikalo od 10. 7. 1997 do 7. 2. 2001. Žalobci vložili předmětné nebytové prostory do sdružení s tím, že jim bude vypláceno nájemné, nájemní smlouva však uzavřena nebyla. Zatímco soud prvního stupně na podkladě takto zjištěného skutkového stavu věci uzavřel, že „došlo k bezdůvodnému obohacení žalovaných, když sdružení se užíváním nebytových prostor pro podnikání bezdůvodně obohacovalo, neboť bez bytových prostor nebylo možné podnikat“, a výši obohacení žalovaných vyčíslil u každého z nich částkou 105.964,- Kč, odvolací soud dospěl k závěru, že k bezdůvodnému obohacení žalovaných nedošlo, neboť nebytové prostory poskytnuté pro společné podnikání sdružení užívali jako účastníci tohoto sdružení a byli tudíž oprávněni podle § 833 obč. zák. užívat je bezplatně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalobci dovolání, v němž vytýkají odvolacímu soudu, že věc nesprávně právně posoudil. Pochybení spatřují v nesprávné aplikaci § 833 obč. zák. Souhlasí sice s názorem odvolacího soudu, že § 833 obč. zák. je nutno považovat za kogentní ustanovení, od něhož se nelze odchýlit, nejsou však srozuměni s tím, že dopadá na posuzovaný případ. S odkazem na § 118 obč. zák. a dovolávající se judikatury (konkrétně „3 Cdo 317/93“) a blíže nespécifikované „odborné literatury“ vyjadřují názor, že nebytový prostor, i když může být předmětem

vlastnictví, nelze mít „za věc v rámci občanskoprávních vztahů“, přičemž § 833 upravuje vztahy účastníků sdružení k věcem. Dále namítají, že v řízení nebylo prokázáno, že by nebytové prostory do sdružení vložili a vytýkají odvolacímu soudu, že tento skutkový závěr dovodil na základě nesprávné interpretace smlouvy o sdružení. Jsou přesvědčeni, že z pouhého ujednání, že společná činnost bude realizována v prostorách objektu, který vlastní, nelze bez dalšího dovozovat, že své nebytové prostory do sdružení „vloží“. Pokud k tomu mělo dojít, muselo by to být ve smlouvě výslovně uvedeno a prostory by musely být přesně specifikovány, neboť v objektu „U.“ se nachází vícero nebytových prostor. Žalobci nadále zastávají názor, že jejich nárok „měl být posouzen podle § 451 obč. zák., protože bylo prokázáno, že žalovaní užívali předmětné nebytové prostory bez právního důvodu, resp. z důvodu, který odpadl, neboť nedošlo k podepsání plánované nájemní smlouvy, podle níž hodlali předmětné nebytové prostory přenechat k užívání sdružení. Z uvedených důvodů navrhli, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaní navrhli odmítnutí dovolání pro zjevnou bezdůvodnost, případně jeho zamítnutí. Rozhodnutí odvolacího soudu považují za věcně správné. Souhlasí se závěrem, že předmětné nebytové prostory neužívali bez právního důvodu, nýbrž na základě smlouvy o sdružení, ze které vyplývá úmysl účastníků sdružení společně podnikat ve vymezené a konkrétně identifikované nemovitosti. Zdůrazňují, že předmět užívání v rámci společné činnosti sdružení byl konkrétně identifikován nejen ve smlouvě o sdružení, ale byl vymezen především faktickým chováním účastníků sdružení, mezi nimiž nebylo sporu o tom, kde (v jaké části objektu) má být společná podnikatelská činnost vykonávána. Ustanovení § 833 věta druhá obč. zák. totiž nepředepisuje formální úkon některého z účastníků sdružení ve vztahu k identifikaci věci, která má být užívána, stejně jako nepředpokládá, že by bylo nutné takovou věc „vnést“ do sdružení či projevit vůli, aby byla v rámci sdružení užívána bezplatně. Nedůvodnou shledávají rovněž námitku žalobců, že nebytový prostor není věcí. Mají za to, že je přinejmenším částí věci nemovité, takže použití § 833 obč. zák. připadá v úvahu s ohledem na obecnou právní zásadu a maiori ad minus; pokud jsou předmětné právní vztahy upravovány pro věc jako celek, je nutno stejný režim právních vztahů dovodit i pro část takové věci.

Podle článku II bodu 3 zákona č. [59/2005](#) Sb., obsahujícího přechodná ustanovení k novele občanského soudního řádu provedené tímto zákonem, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. před 1. dubnem 2005) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají podle dosavadních právních předpisů. S ohledem na den vydání napadeného rozsudku bylo proto v řízení o dovolání postupováno podle občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. [59/2005](#) Sb. (dále opět jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas osobami k tomu oprávněnými, že je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. a že jsou splněny podmínky uvedené v § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř., přezkoumal rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu podle § 242 odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Žalobci nenamítají, že řízení bylo postiženo vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3 o. s. ř., ani jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a existence takových vad z obsahu spisu nevyplývá. Dovolací soud se proto zabýval jen výslovně uplatněnými dovolacími důvody tak, jak je žalobci v dovolání obsahově vymezili.

Podle § 241a odst. 3 o. s. ř. lze dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ a b/ o. s. ř. podat z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Tento dovolací důvod míří na pochybení soudu ve zjištění skutkového stavu věci spočívající ve vadnosti skutkových zjištění a z nich vyplývajících skutkového závěru, jenž byl podkladem pro rozhodnutí odvolacího soudu. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování, jestliže výsledek hodnocení důkazů soudem neodpovídá § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly ani jinak nevyšly v řízení najevo, nebo naopak soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány, nebo vyšly v řízení najevo, případně v hodnocení důkazů či poznatků, které vyplývaly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, je z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti logický rozpor (srov. blíže rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 1998, sp. zn. 3 Cdon 10/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod č. 161/98).

Pro rozhodnutí ve věci bylo podstatné zjištění, že žalobci a žalovaní byli účastníky sdružení, jehož účelem bylo společné podnikání na společný účet v oblasti chemického čištění, konkrétně provozování rychločistírny oděvů, a že tato činnost byla podle dohody účastníků sdružení provozována ve vymezených nebytových prostorách obchodního střediska „U.“ v P. I - 26, který vlastnili (rovným dílem) žalobci. Zjištění, že nebytové prostory, v nichž byla činnost sdružení provozována, poskytli žalobci pro potřeby sdružení, čerpaly soudy nejen z obsahu smlouvy o sdružení, v níž

se uvádí, že společná činnost „bude realizována v prostorách objektu U. v P. I - 76“, nýbrž zejména z výpovědi všech účastníků řízení, tedy i z výpovědi žalobců (dovolatelů) samých. Ti totiž nikdy nepopírali, že souhlasili s tím, aby určené nebytové prostory v jejich nemovitosti byly pro činnost sdružení využívány, tedy že je (jako majetkovou hodnotu) poskytli pro účely sdružení, namítali pouze, že podle dohody členů sdružení očekávali, že od sdružení obdrží ekvivalent v podobě nájemného. Tomu, že předmětné nebytové prostory žalobci poskytli pro potřeby sdružení, ostatně nasvědčuje i skutečnost, že byly ke společnému podnikání (provozování rychločistírny) řadu měsíců (resp. po dobu trvání sdružení) užívány. Dovolací námitka, že oporu v provedeném dokazování nemá skutkové zjištění soudu, že předmětné nebytové prostory žalobci „vloží do sdružení“ (slovy zákona poskytli pro účely sdružení), tak nemůže být důvodná.

Podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. lze dovolání podat z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nesprávným právním posouzením je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popřípadě ze skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry.

Naplnění tohoto dovolacího důvodu spatřují dovolatelé v tom, že odvolací soud posoudil věc podle § 833 věty druhé obč. zák. namísto § 451 obč. zák.

Podle § 451 odst. 1 obč. zák. kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů (§ 451 odst. 2 obč. zák.).

V posuzovaném případě se žalobci a žalovaní sdružili, aby se společně přičinili o dosažení sjednaného účelu (§ 829 odst. 1 obč. zák.). Sdružení, které dne 10. 7. 1997 smlouvou založili, bylo sdružením bez právní subjektivity a sledovalo - jak vyplývá z obsahu smlouvy o sdružení - podnikatelské zájmy svých účastníků (§ 829 odst. 2 obč. zák.). Jak již bylo výše vyloženo, vycházely soudy správně ze zjištění, že předmětné nebytové prostory nacházející se v nemovitosti žalobců byly jimi poskytnuty pro účely sdružení a k těmto účelům také byly užívány. Poskytování majetkových hodnot (např. peněz, zařízení, nemovitostí apod.) není nutným předpokladem k založení sdružení, avšak prakticky je nezbytným předpokladem pro jeho fungování. Jednalo se tudíž o majetkovou hodnotu v režimu ustanovení § 832 obč. zák., což samo o sobě vylučuje možnost poměřovat její konzumaci účastníky sdružení ustanovením § 451 obč. zák. Jinak řečeno, účastníci sdružení neužívali předmětné nebytové prostory bez právního důvodu, popř. z právního důvodu, který odpadl, jak nesprávně dovozují žalobci, neboť šlo o dispozici v rámci vztahu založeného smlouvou o sdružení (tedy důvodem užívání byla existence smlouvy o sdružení).

Podle § 833 obč. zák. jsou ve prospěch sdružení poskytnuté peníze nebo jiné věci určené podle druhu ve spoluvlastnictví všech účastníků v poměru k jejich výši, a to sdělením o jejich oddělení od ostatního majetku účastníka nebo předáním pověřenému účastníku. Věci jednotlivě určené jsou v bezplatném užívání všech účastníků.

Jak vyplývá z citovaného ustanovení, u věcí poskytnutých pro účely sdružení zakládá zákon dvojitý režim v závislosti na tom, věci jakého druhu byly do sdružení vloženy. Zatímco výlučné vlastnictví vkladatele k penězům a jiným věcem druhově určeným zaniká jejich vkladem do sdružení a uvedené věci se stávají předmětem podílového spoluvlastnictví účastníků sdružení s podíly odpovídajícími poměru jimi vložených věcí do sdružení, věci individuálně určené zůstávají ve vlastnictví účastníka, který je poskytl (vkladem do sdružení ke změně vlastnictví nedochází), a ostatním účastníkům sdružení k nim vzniká právo užívat je bezplatně ve prospěch sdružení.

Prisvědčit nelze ani námitce, že § 833 obč. zák. nemůže být na zjištěný skutkový stav věci aplikován rovněž proto, že „nebytový prostor není věcí v rámci občanskoprávních vztahů“. Zmiňované ustanovení je nutno vykládat v kontextu s ostatními ustanoveními, které upravují smlouvu o sdružení. Účast ve sdružení může být pro účastníka spojena někdy pouze s výkonem pracovní činnosti, většinou však je předpokladem k úspěšné činnosti sdružení vedle pracovní činnosti nebo i namísto ní nutný určitý materiální základ a účastníci proto přebírají závazek poskytnout pro účely sdružení věci - ať již movité, či nemovité. I když se zákon o tom výslovně nezmiňuje, mohou účastníci poskytnout pro potřeby sdružení i práva, zejména k tzv. nehmotným statkům. Ustanovení § 832 odst. 1 obč. zák. proto hovoří o poskytnutých „majetkových hodnotách“. Může-li být pro potřeby sdružení poskytnuta věc, může být logicky vzato poskytnuta i její část - v posuzovaném případě žalobci vyčleněné nebytové prostory jejich nemovitosti. Vzhledem k tomu, že tyto nebytové prostory jsou součástí nemovitosti, tj. věci individuálně určené, dopadal na jejich užívání režim § 833 věty druhé obč. zák., tzn. mohly být jen v bezplatném užívání všech účastníků sdružení. Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud nepochybil, posoudil-li zjištěný skutkový stav věci podle § 833 věty druhé obč. zák.

Lze uzavřít, že ani jeden z uplatněných dovolacích důvodů není naplněn. Protože je rozhodnutí odvolacího soudu z pohledu uplatněných dovolacích důvodů a jejich obsahového vymezení správné, dovolací soud dovolání žalobců zamítl (§ 243b odst. 2 část věty před středníkem o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)